Lieta Nr.C10106814
Lietas arhīva Nr.C 0503-15/05

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
2015.gada 16.februārī, Bauskā

Bauskas rajona tiesa
tiesnese I.Tikuma, izskatījusi rakstveida procesā Bauskā, civillietu **/pers. A/** maza apmēra prasībā pret **/pers. B/** par uzturlīdzekļu piedziņu,

k o n s t a t ē j a:

2014.gada 9.decembrī tiesā saņemta /pers. A/ (turpmāk – Prasītāja) maza apmēra prasība pret /pers. B/ (turpmāk – Atbildētājs) par uzturlīdzekļu piedziņu 2004.gada 6.aprīlī dzimušās meitas /pers. C/ uzturam. Prasītāja norāda, ka 2014.gada 7. oktobrī pie zvērināta notāra šķirta laulība, meita dzīvo kopā ar Prasītāju. Šķirot laulību, vienojušies, ka Atbildētājs uzturlīdzekļus meitai maksās labprātīgi. Pēdējo reizi Atbildētājs uzturlīdzekļus iedevis augustā. Abiem vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu.

Lūdz piedzīt no Atbildētāja par labu Prasītājai uzturlīdzekļus meitas uzturam 96 *euro* mēnesī, bet ne mazāk kā 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas līdz laikam, kad bērns pats varēs sevi apgādāt. Lūdz piedziņu veikt nekavējoties. Prasītāja nelūdz uzklausīšanu tiesas sēdē.

Civilprocesa likuma (turpmāk – CPL) 56.panta piektā daļa nosaka, ka *tiesas dokumentus fiziskai personai piegādā pēc tās deklarētās dzīvesvietas adreses, bet gadījumos, kad deklarācijā norādīta papildu adrese, - pēc papildu adreses, ja vien fiziskā persona tiesai nav norādījusi savu adresi, pēc kuras veicama saziņa ar tiesu. Fiziskajai personai ir pienākums būt sasniedzamai tās deklarētajā dzīvesvietas adresē, deklarācijā norādītajā papildu adresē vai šīs personas norādītajā adresē saziņai ar tiesu.*

Atbildētājam par lietas ierosināšanu paziņots uz deklarētās dzīves vietas adresi, nosūtot prasības pieteikumu, izskaidrojot procesuālās tiesības un pienākumus (lietas 11.lapa). Sūtījums saņemts atpakaļ tiesā, norādīts, ka adresāts adresē nav (lietas 12.-20.lapa). Atbildētājs nav iesniedzis rakstveida paskaidrojumu par prasību, nav lūdzis lietas iztiesāšanu tiesas sēdē, nav ziņojis citu adresi saziņai ar tiesu.

CPL 56.^{1}panta otrā daļa nosaka, ka *tas, ka tiesas dokumenti ir piegādāti uz fiziskās personas deklarētās dzīvesvietas adresi, deklarācijā norādīto papildu adresi, fiziskās personas norādīto adresi saziņai ar tiesu vai juridiskās personas juridisko adresi un no pasta tiek saņemta izziņa par sūtījuma izsniegšanu vai dokumenti tiek nosūtīti atpakaļ, pats par sevi neietekmē dokumentu paziņošanas faktu.*

CPL 250.^{25}panta pirmā daļa nosaka, *ja puses nelūdz lietas iztiesāšanu tiesas sēdē vai tiesa neuzskata par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē, lietas par maza apmēra prasībām tiesa izskata rakstveida procesā, savlaicīgi paziņojot pusēm par datumu, kad sprieduma norakstu varēs saņemt tiesas kancelejā.*

Par lietas izskatīšanas datumu rakstveida procesā pusēm paziņots. Atbildētājam paziņojums nosūtīts uz deklarētās dzīves vietas adresi (lietas 23.lapa), kur viņam ir pienākums būt sasniedzamam. Tiesa atzīst, ka par procesu ir paziņots. Tiesai nav zināmi nekādi objektīvi apstākļi, kas neatkarīgi no Atbildētāja gribas būtu bijuši šķērslis Atbildētājam saņemt dokumentus deklarētajā dzīves vietā. Tiesai ir pamats atzīt, ka Atbildētājs nevēlas izmantot savas tiesības. Ievērojot minēto un apstākli, ka paskaidrojuma neiesniegšana nav šķērslis lietas izskatīšanai, tiesa atzīst, ka lietu iespējams izskatīt rakstveida procesā noteiktajā datumā. Puses nav pieteikušas noraidījumu tiesnesei.

Pārbaudījusi un novērtējusi rakstveida pierādījumus, tiesa atzīst sekojošo.

Ar lietas materiāliem pievienoto dzimšanas apliecības kopiju pierādīts, ka Prasītāja un Atbildētājs ir vecāki nepilngadīgam bērnam /pers. C/, dzimusi /datums/ (lietas 8.lapa).

Civillikuma (turpmāk – CL) 177.pants paredz, ka līdz pilngadības sasniegšanai [219.p.] bērns ir vecāku aizgādībā.

CL 178.pants paredz, *ja vecāki dzīvo šķirti, vecāku kopīga aizgādība turpinās. Bērna aprūpi un uzraudzību īsteno tas no vecākiem, pie kura bērns dzīvo.*

Lietā nav strīda, ka Prasītāja un Atbildētājs dzīvo atsevišķi un Prasītāja īsteno bērna aprūpi un uzraudzību, ko pierāda izziņa par Prasītājas ģimenes sastāvu (lietas 7.lapa).

CL 179.panta pirmā un otrā daļa nosaka, ka *vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Strīdus par uzturlīdzekļiem bērnam izšķir tiesa. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.* Panta piektā daļa paredz, ka *minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.*

Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumi Nr.37 "Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam", kuri izdoti saskaņā ar CL 179.panta piekto daļu, nosaka, ka katra vecāka pienākums ir katru mēnesi nodrošināt saviem bērniem minimālos uzturlīdzekļus- no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 27.augusta noteikumiem Nr.665, minimālā mēneša darba alga no 2014.gada 1.janvāra valstī ir noteikta 320 *euro*, līdz ar ko minimālais uzturlīdzekļu apmērs no 2014.gada 1.janvāra, kas jānodrošina katram no vecākiem bērnam no bērna 7 gadu vecuma, ir 96 *euro* mēnesī katram bērnam.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.734 "Grozījumi Ministru kabineta 2013.gada 27.augusta noteikumos Nr.665" minimālā mēneša darba alga no 2015.gada 1.janvāra valstī ir noteikta 360 *euro,* līdz ar ko minimālais uzturlīdzekļu apmērs no 2015.gada 1.janvāra, kas jānodrošina katram no vecākiem bērnam no bērna 7 gadu vecuma, ir 108 *euro* mēnesī.

Prasītāja norādījusi, ka piedzenamā uzturlīdzekļu summa mēnesī atbilst Ministru kabineta noteiktajam minimālajam apmēram, un Atbildētājs

labprātīgi uzturlīdzekļus nemaksā.

Atbildētājs iebildumus pret prasību nav iesniedzis. Nav sniedzis pierādījumus, ka piedalās sava bērna uzturēšanā samērā ar savām spējām un mantas stāvokli, bet jebkurā gadījumā vismaz Ministru kabineta noteiktajā minimālajā apmērā.

Bērna uzturēšanas pienākums ir noteikts ar tiesību normām un vecāki nevar tikt no šī pienākuma atbrīvoti nekādos apstākļos.

Augstākās tiesas Civillietu departaments 2014.gada 30.septembra spriedumā lietā Nr.SKC - 2407 arī norādīja, ja prasība celta, lai aizstāvētu no likuma izrietošas bērnu tiesības saņemt uzturlīdzekļus no vecāka, nav nepieciešams apstrīdēt noslēgto vienošanos. Šāda vienošanās neliedz ar likumu pamatoto vecāka pienākumu par uzturlīdzekļu maksāšanu noteikt ar tiesas spriedumu.

Tātad, arī apstākļos, ja arī pušu starpā pastāv vienošanās par uzturlīdzekļu maksāšanu bērna uzturam, kā to norādījusi Prasītāja, vecākam ir tiesības celt prasību tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus no otra vecāka bērna uzturam, šo vienošanos neapstrīdot.

Ņemot vērā, ka Atbildētāja kā nepilngadīga bērna tēva pienākums, atbilstoši CL 179.pantam, neatkarīgi no viņa spējām un mantas stāvokļa vai jebkādiem citiem apstākļiem ir nodrošināt sava bērna uzturēšanai uzturlīdzekļus vismaz valstī noteiktajā minimālajā apmērā, uzturlīdzekļi no Atbildētāja piedzenami tādā apmērā, kāds noteikts ar Ministru kabineta noteikumiem par minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kā lūdz Prasītāja.

Tiesa atzīst, ka uzturlīdzekļi piedzenami no prasības iesniegšanas dienas, kā to lūgusi Prasītāja, jo ar prasības celšanas dienu Prasītāja uzsāk īstenot savu aizskarto interešu aizsardzību tiesā. Minētais atbilst bērna interesēm un tiesu praksei (sk. piemēram, Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 27.janvāra spriedums lietā Nr.SKC- 254). Tiesā nav sniegti pierādījumi par maksājumu veikšanu pēc prasības celšanas.

Atbilstoši CL 179.pantam vecāku pienākums uzturēt savus bērnus saglabājas līdz laikam, kamēr bērns var pats sevi apgādāt, proti, ja bērns turpina mācīties pēc pilngadības sasniegšanas un nespēj sevi apgādāt, tātad arī pēc tam, kad bērns vairs neatrodas vecāku aizgādībā.

Tā kā tiesību normas (CL 177.pants) saista vecāku pienākumus un tiesības ar laiku, kad bērns sasniedz pilngadību, pēc bērna pilngadības sasniegšanas vienam no vecākiem vairs nav tiesību saņemt uzturlīdzekļus no otra vecāka bērna uzturam. Lai īstenotu bērna tiesības saņemt uzturlīdzekļus no vecākiem arī pēc pilngadības sasniegšanas, ja bērns pats sevi nespēj apgādāt, pilngadīgajam bērnam ir tiesības pašam celt tiesā prasību par uzturlīdzekļu piedziņu pret attiecīgo vecāku, kurš nepilda CL 179.pantā noteikto pienākumu.

Šāds viedoklis atzīts par pareizu arī Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 29.novembra spriedumā lietā Nr.SKC-2078/2013, ar kuru atcelts Rīgas apgabaltiesas 2013.gada 25.marta spriedums, secinot, ka tiesa noteikusi atbildētāja pienākumu maksāt prasītājai uzturlīdzekļus līdz dēls spēs pats sevi apgādāt, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu sasniegšanai, tātad arī pēc viņa pilngadības sasniegšanas, neņemot vērā Civillikuma 177.panta pirmajā daļā noteikto, ka bērns vecāku aizgādībā atrodas tikai līdz pilngadības sasniegšanai. Bērnam, sasniedzot pilngadību, ir pilnīga rīcībspēja pašam lemt par savu tiesību aizsardzību.

Ņemot vērā minētos apsvērumus, tiesa atzīst, ka uzturlīdzekļi piedzenami līdz bērna pilngadībai, t.i., kamēr bērns ir vecāku aizgādībā, bet nevis līdz laikam, kad bērns pats varēs sevis apgādāt.

CPL 205.panta pirmās daļas 1.punkts paredz, ka *pēc lietas dalībnieka lūguma tiesa spriedumā var noteikt, ka pilnīgi vai noteiktā daļā nekavējoties izpildāmi spriedumi- par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam.*

Prasītāja izteikusi lūgumu noteikt sprieduma nekavējošu izpildi. Tiesa uzskata, ka lūgums ir pamatots un ir nosakāms, ka spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu bērna uzturam izpildāms nekavējoties, jo bērnam ir nekavējoties nepieciešams materiāls atbalsts no tēva puses un bērna intereses ir prioritāras.

CPL 33.pants nosaka, ka *tiesas izdevumi ir valsts nodeva, kancelejas nodeva, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.* CPL 39.panta pirmās daļas 5.punkts nosaka, ka *ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu, izsniegšanu un tulkošanu saistītie izdevumi.*

Saskaņā ar CPL 35.panta pirmās daļas 3.punktu *prasības summa prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu ir maksājumu kopsumma par vienu gadu.*

Maksājumu kopsumma par vienu gadu ir 1290,80 *euro* par periodu no 2014.gada 9.decembra līdz 31.decembrim- par 22 dienām no 96 *euro* ir 70,40 *euro* plus par periodu no 2015.gada 1.janvāra līdz 9.decembrim- 108 *euro* reiz 11 pilni mēneši ir 1188 *euro* un par 9 dienām no 108 *euro* ir 32,40 *euro*). Valsts nodeva ir 193,62 *euro* (CPL 34.panta pirmās daļas pirmā punkta „a" apakšpunkts- 15% no 1290,80 *euro*).

Saskaņā ar CPL 43.panta pirmās daļas 3.punktu prasītāja ir atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas prasībā par uzturlīdzekļu piedziņu. CPL 42.panta pirmā daļa paredz, ka *tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos.*

Tiesa atzīst, ka no Atbildētāja par labu valstij piedzenami tiesas izdevumi- valsts nodeva par prasību par uzturlīdzekļu piedziņu 193,62 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par prasības pieteikuma noraksta nosūtīšanu Atbildētājam un paziņojumu nosūtīšanu pusēm 5,21 *euro.*

Pamatojoties uz CPL 34., 35., 42., 56., 56.^{1}, 74., 93., 189., 193., 199., 204.^{1}, 250.^{25}pantu, tiesa

n o s p r i e d a :

Prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no **/pers. B/**, personas kods /personas kods/, par labu **/pers. A/**, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus sākot no 2014.gada 9.decembra meitas /pers. C/, dzimusi /datums/, personas kods /personas kods/, uzturam 96 *euro* (deviņdesmit seši eiro) mēnesī līdz 2014.gada 31.decembrim, bet sākot no 2015.gada 1.janvāra 108 *euro* (viens simts astoņi eiro) mēnesī, bet ne mazāk kā 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas mēnesī, līdz bērna pilngadībai.

Noteikt, ka spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpildāms nekavējoties.

Noraidīt prasību daļā par uzturlīdzekļu piedziņu pēc bērna pilngadības līdz laikam, kamēr bērns pats varēs sevi apgādāt.

Piedzīt no **/pers. B/**, personas kods /personas kods/, par labu valstij tiesas izdevumus- valsts nodevu 193,62 *euro* (viens simts deviņdesmit trīs eiro 62 centi), ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,21 *euro* (pieci eiro 21 centi). Noteikt atbildētājam termiņu sprieduma par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Valsts nodeva iemaksājama: saņēmējs: Valsts kase; NMR 90000050138; Konta Nr.LV55TREL1060190911200; BIC kods TRELLV22; Valsts nodeva, norādot maksājuma mērķī ziņas lietas identificēšanai, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami: saņēmējs: Tiesu administrācija Mūkusalas iela 41b, Rīga; NMR 90001672316; ar PVN apliekamās personas Nr. LV90001672316; saņēmēja iestāde: Valsts kase BIC kods TRELLV 22; Konta Nr. LV51TREL2190458019000; maksājuma mērķis- 21499, norādot ziņas lietas identificēšanai. Maksājumus apliecinoši dokumenti sprieduma labprātīgas izpildes termiņā iesniedzami Bauskas rajona tiesas kancelejā, pretējā gadījumā tiesa nodos spriedumu par tiesas izdevumu piedziņu piespiedu izpildei zvērinātam tiesu izpildītājam.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Zemgales apgabaltiesā 20 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas datuma- 2015.gada 16.februāra, apelācijas sūdzību iesniedzot Bauskas rajona tiesā.

Tiesnese I.Tikuma